

ناتو در بن بست بحران هویت و آینده مبهم

افزایش اختلافها در میان اعضای اروپایی ناتو منجر به بحران هویت در این بلوک شده و اکنون بسیاری از اعضا خواستار شرکت ناتو برای پیشبرد قدرت نرم و نه حفظ ماهیت صرفا نظامی آن هستند.

افزایش اختلافها در میان اعضای اروپایی ناتو منجر به بحران هویت در این بلوک شده و اکنون بسیاری از اعضا خواستار شرکت ناتو برای پیشبرد قدرت نرم و نه حفظ ماهیت صرفا نظامی آن هستند.

خبرگزاری آسوشیتدپرس در تحلیلی به قلم "جیمز کیتن" می‌نویسد: ناتو که به عنوان سپری دفاعی در برابر گسترش شوروی سابق ایجاد شده بود اکنون با بحران هویت ناشی از اختلاف اعضا و این پرسش مواجه است که آیا ماموریت درازمدت و اغلب غیرمردمی این بلوک در افغانستان و حمله هوایی آن به لیبی منافع ملی کشورهای عضو ناتو که بسیاری از آنها با کمبود بودجه مواجه هستند را تامین می‌کند.

* وزیر دفاع آمریکا خواستار صرف بودجه بیشتر از سوی اعضای ناتو شد

رابرت گیتس، وزیر دفاع آمریکا اخیرا در يك سخنرانی نه چندان محکم از متحدان آمریکا در ناتو خواست تا توجه و اقدامات بیشتری در جهت فائق آمدن به کمبودهای نظامی ناتو انجام دهند که این خود سوالاتی را درباره اینکه ناتو اکنون چیست و باید در آینده چگونه باشد، ایجاد می‌کند.

متحدان نظامی در ناتو در ماههای آینده با سوالاتی مواجه خواهند شد که ناشی از مرگ اسامه بن لادن، مقروض بودن بسیاری از کشورهای اروپایی، زمین گیر شدن آمریکا در افغانستان و ادامه حمله هوایی علیه لیبی می‌شود.

ناتو اکنون درگیر نظرات متفاوتی است که آیا باید به عنوان ابزاری در ماموریت های نظامی سخت شرکت کند - که این نقطه نظر آمریکاست - و یا اینکه طبق نظر برخی از کشورهای اروپایی و همینطور رابرت گیتس، برای پیشبرد قدرت نرم مانند ماموریت های "انسان‌دوستانه، توسعه ای، حفاظت از صلح و مذاکراتی" پیش قدم شود.

* علت موجودیت ناتو پس از فرو ریختن دیوار برلین زیر سوال رفت

از زمان فرو ریختن دیوار برلین، علت موجودیت ناتو زیر سوال رفته است. اکنون در حالی که ناتو در دو ماموریت بزرگ در افغانستان و لیبی درگیر شده، تردیدها درباره آینده آن نیز افزایش یافته است.

گیتس در سخنرانی خود به "احتمال واقعی عدم مشروعیت نظامی" ناتو اشاره کرد و از اعضای آن خواست راههای جدیدی را برای افزایش توان خود در ماموریت های تدارکاتی، آموزشی، پشتیبانی و حفاظتی بیابند.

* کارشناس موسسه مطالعاتی انگلیس: ناتو از نظر نظامی با يك دو راهی مواجه است

ریچارد کلارک، یکی از کارشناسان ناتو و مدیر موسسه خدمات متحد سلطنتی در انگلیس می‌گوید که آمریکا همچنان به ناتو به عنوان يك کانال سیاسی برای ارتباط با اروپا نیاز دارد اما در عین حال به درگیری‌هایی که ناتو درباره نظامی گری هایش دارد، اشاره کرد.

وی افزود: "هیچ تردیدی نیست که ناتو از نظر نظامی در حال نزدیک شدن به چیزی شبیه يك دو راهی است - در واقع ناتو مدتی است در این دو راهی قرار دارد."

به نظر کلارک، گیتس آنچه را که مدتها به صورت خصوصی گفته می‌شد، علنا اعلام کرد: "اینکه توانایی‌های ناتو به حدی در آستانه نزول هستند که دیگر نمی‌توانند موثر باشند."

ناتو در سال 1949 با هدف مقابله با گسترش شوروی سابق به رهبری استالین تاسیس شد. گیتس و دیگران معتقدند در حالی که آن تهدید مدتهاست از بین رفته، برخی از 28 عضو آن شامل همه کشورهای اروپایی زیر چتر امنیتی واشنگتن همچنان احساس راحتی می‌کنند.

* رابرت گیتس: آمریکا 75 درصد هزینه دفاعی ناتو را تامین می‌کند

گیتس گفت که سهم آمریکا از هزینه دفاعی ناتو اکنون بیش از 75 درصد است و تنها چهار عضو دیگر شامل انگلیس، فرانسه، یونان و آلبانی بودجه ای بیش از دو درصد توافق شده از بازده اقتصادی شان را برای مخارج دفاعی این بلوک هزینه می کنند.

گیتس که خود یکی از کارشناسان ارشد شوروی سابق است روز جمعه در نشست ناتو حرف آخر را بیان کرد و گفت که آینده ناتو به خاطر خساست اروپا در صرف هزینه های دفاعی اگر "نامیدکننده نباشد، مبهم است."

در حالی که هزینه های نظامی آمریکا خصوصا در دوران جرج بوش پسر بیشتر شد، سهم این کشور از هزینه های دفاعی ناتو نیز افزایش یافت. گیتس اعلام کرد که هزینه دفاعی اروپا از سال 2001 تاکنون حدود 15 درصد کاهش یافته است.

"جان اوبرگ"، مدیر موسسه مطالعاتی فراملی سوئد، معتقد است که این مسئله بیشتر به رفتار واشنگتن برمی گردد زیرا هزینه زیادی را برای امور دفاعی می پردازد که سالانه تقریبا 45 درصد 1.7 تریلیارد دلار هزینه جهانی را شامل می شود.

وی افزود: "اگر وزیر دفاع این کشور به بقیه اعضا می گوید که آنها هزینه کمی را صرف ناتو می کنند، واقعیت این است که این به دلیل راه انحرافی است که آن را طی می کند و به همین دلیل باید بپذیرد که اروپا نباید مانند آمریکا هزینه های ناتو را بپردازد زیرا ما هیچگونه مشکل نظامی را در اروپا نداریم."

ناتو راه درازی را از دوران جنگ سرد تاکنون پیموده، دورانی که اروپا در مرکز توجه آن قرار داشت و ناتو توانست پیمان ورشو را نادیده گرفته و شوروی سابق و حکومت های متحد آن سقوط کردند.

***تهدیدات امنیتی علیه آمریکا به خاورمیانه و آسیای مرکزی منتقل شده اند**

آمریکا به عنوان یک قدرت ژئوپولیتیک پس از آغاز قرن جدید و حملات 11 سپتامبر متوجه این نکته شد که تهدیدات امنیتی علیه این کشور به سوی شرق و جنوب خصوصا خاورمیانه و آسیای مرکزی منتقل شده اند. اروپایی ها نیز با همان خساست همیشگی شان در تامین نیرو تحت لوای ناتو وارد افغانستان شدند.

واشنگتن پس از آن از اروپا ناامید شده و برای حضور در عراق و افغانستان بیشتر به توانایی های دفاعی خود تکیه کرد.

*** آمریکا نگران دودستگی در ناتو است**

منافع امنیتی آمریکا و اروپا سالهاست که با یکدیگر متفاوت است. گیتس نگرانی خود را از بابت دو دستگی ناتو بیان کرد که در آن برخی خواستار قدرت نظامی و برخی دیگر خواستار ماموریت های دیپلماتیک و سیاسی هستند.

کلارك گفت که امروزه سیاست ناتو از طریق گفت و گو میان بزرگترین بازیگرانش یعنی انگلیس، فرانسه، آلمان و آمریکا تعیین می شود و کشورهای کوچکتر می توانند همراهی و یا عدم مشارکت خود را انتخاب کنند.

وی افزود: "آنچه که ما از نظر نظامی داریم یک ناتوی تک بعدی است که در آن چهار یا سه کشور بزرگ درباره ماموریت های مختلف آن تصمیم گیری می کنند."

ناتو پس از جنگ سرد موفق شد به سمت شرق اروپا گسترش یابد که این با انتقادات شدید روسیه به عنوان شوروی سابق روبرو شد که اکنون با خطر ناتو مواجه بود. گرجستان که زمانی انتظار پیوستنش به ناتو می رفت، به سوی روسیه متمایل شد و این مسئله هرگونه پیشروی ناتو به سمت شرق مثلا به سوی اوکراین را ناکام گذاشت.

*** دولت های اروپایی باید بین پرداخت بودجه مستمری بگیران و داشتن ناوگان اف-18 یکی را انتخاب کنند**

توجیه واشنگتن برای تمایل به چنین پیشروی این بود که اروپا نیز با آنچه که تهدید تروریسم اسلام گراها می خواند، روبروست. اما این یک توجیه ضعیف بود زیرا اروپا در دوران سختی قرار داشت که در آن دولت های این قاره باید بین پرداخت بودجه مستمری بگیران و یا در اختیار داشتن ناوگان اف-18 ها یکی را انتخاب می کردند.

حتی در کشورهایی مانند فرانسه که به ارزشهای جهانی اش ارج می نهد و خود را به عنوان یک قدرت نظامی جهانی با منافع پس از

دوران استعمار در سراسر جهان می‌داند، افکار عمومی همچنان درباره حضور نیروهای فرانسوی در افغانستان مکدر است.

در حالی که باراک اوباما، رئیس جمهوری آمریکا در حال تدوین جدول زمانی برای خروج نیروهای آمریکایی تا سال 2014 است، فشار در اروپا علیه ماموریت در افغانستان افزایش یافته است.

مخالفت‌ها در آلمان اگر بیشتر نباشد کمتر نیست زیرا این کشور برغم مخالفت با جنگ لیبی و مخالفت آن با اقدامات مخاطره آمیز نظامی در خارج از این کشور همچنان یکی از بازیگران اصلی ناتو است.

کلارک معتقد است کشورهای کوچکتری مانند بلژیک که برغم ایفای نقش در لیبی کمک مالی چندانی را به بودجه دفاعی ناتو نمی‌کنند، خواستار کمک به حفظ مشروعیت ناتو به دلیل منافع اقتصادی و دیگر منافع هستند که وجود آن عاید اعضای آن می‌کند.

وی افزود: کشورهای شمال اروپا نیز به نگرانی‌های فزاینده خود درباره روسیه اشاره می‌کنند که همین مسئله شرکت نروژ و دانمارک در حضور نظامی ناتو در لیبی را توضیح می‌دهد.

* حمله به لیبی با تایید فرانسه و انگلیس انجام شد

برخی تحلیلگران می‌گویند که حمله به لیبی در واقع با تایید فرانسه و انگلیس انجام شد: کشورهایی که مایل به نمایش اروپا به عنوان یک بازیگر نظامی برای پایان دادن به سرکوبگری‌های نیروهای معمر قذافی، حمایت از بهار عربی و در نهایت باز گذاشتن دست آمریکا در انجام ماموریت‌های دیگر نظامی‌اش بودند.

* فرانسه اولین موشک را به سوی لیبی پرتاب کرد

"نیکولا سارکوزی"، رئیس جمهور فرانسه در داخل این کشور به دلیل نرمش نشان دادن در برابر "زین العابدین بن علی"، رئیس جمهور در تبعید تونس مورد انتقادهای سیاسی قرار گرفت و فرانسه از ترس اینکه دوباره زیر آتش انتقادات قرار نگیرد اولین موشک ناتو را برای کمک به ساقط کردن رژیم قذافی که عواملش شرق این کشور را محاصره کرده اند، پرتاب کرد.

فرانسه بر اساس تصمیم چارلز دوگل، رئیس جمهور سابق این کشور در اواسط دهه 1960 به مدت دهه‌ها تحت فرماندهی ناتو قرار نداشت. پاریس مدتها به دنبال یافتن متحدان میان قاره ای برای ایجاد یک سیستم "دفاعی اروپایی" بود تا ظاهراً به عنوان مکملی برای ناتو عمل کند.

* بازگشت فرانسه به ناتو در بحبوحه اختلافات داخلی

کلارک گفت: "تناقض بزرگ این است که فرانسه اکنون در حالی کاملاً با ناتو متحد شده است که ناتو در حال از دست دادن خاصیت نظامی خود است."

* اروپایی‌ها رویکرد مسلحانه آمریکا در برخورد با دیگر کشورها را اشتباه می‌دانند

اوبرگ نیز معتقد است که در نهایت بسیاری از اروپاییها معتقدند که رویکرد مسلحانه آمریکا برای جنگ با دشمنان- با استفاده از زور و نه تطمیع یا دیگر ابزار غیرخشونت بار- اشتباه و هزینه بر است و می‌تواند برای ناتو مشکلاتی را به وجود بیاورد.

وی می‌افزاید: "اگر ما همچنان به جنگ‌هایی که عده اندکی از کشورها خواستار آن هستند، ادامه دهیم- در مورد اخیر در لیبی که به خواسته فرانسه انجام شد و خدا می‌داند در چه کشورهای دیگری به خواست آمریکا انجام خواهد شد- دیگران خواهند پرسید: چرا ما باید هزینه چنین جنگ‌هایی را بپردازیم؟"